

מילי לא ממסרי לשליח

הרב אהרון איזנטל

ראשי פרקים:

א. פתיחה

ב. משמעות הכלל

ר' משה בן שלמה הכהן

"יש מפרשים" שבמרדכי

הקדוש מראדוש

תוספות רי"ד

המהרי"ט

ג. בירורים במונח "מילי"

משמעותו המילולית של המונח "מילי"

משמעותו המהותית של המונח "מילי"

ד. העמקה בשיטות הפרשנים

ה. ההלכה בסוגית מילי לא ממסרי לשליח

שליחות מנלן? דתניא: "ושלח", מלמד שהוא עושה שליח; "ושלחה", מלמד שהיא

עושה שליח; "ושלח" "ושלחה", מלמד שהשליח עושה שליח.

קידושין מא, א

א. פתיחה

אנו מבקשים לעסוק בכלל התלמודי "מילי לא ממסרי לשליח" (מעשה: מלמ"ל). בפשטות משמעותו של הכלל היא שמתוך שמדובר בשליחות חלשה, אין היא יכולה להימסר לשליח נוסף. המקור הקדום של הכלל נמצא במשנה בגיטין סו, א:

אמר לשנים תנו גט לאשתי, או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי - הרי אלו יכתבו ויתנו. אמר לשלשה תנו גט לאשתי - הרי אלו יאמרו לאחריים ויכתבו, מפני שעשאן ב"ד, דברי ר"מ; וזו הלכה העלה רבי חנינא איש אונו מבית האסורין: מקובל אני,

• נערך על ידי דרור מורגנשטרן מתוך שיעורים שהועברו בישיבה.

באומר לשלשה תנו גט לאשתי - שיאמרו לאחרים ויכתבו, מפני שעשאן ב"ד. אמר רבי יוסי, נומינו לשליח: אף אנו מקובלין, שאפי' אמר לב"ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי - שילמדו ויכתבו ויתנו.

הסוגיה התלמודית מבקשת לברר האם שניים שנשלחו לכתוב גט ולחתום עליו, רשאים לעשות שליח לכתוב גט, ורק את החתימה על הגט הם יבצעו בעצמם. הגמרא קובעת שהם חייבים להתלמד ולכתוב בעצמם את הגט ואינם רשאים להעביר את השליחות לשליח נוסף.

גם במסכת גיטין בדף כט, א הגמרא עוסקת בנושא השליחות בגט, ובעוד שבדף סו שהובא לעיל הדיון הוא בנושא כתיבת הגט, הרי שבדף כט הנושא הוא מסירתו. לפי הגמרא שם, בעניין זה של מסירת הגט, רשאי השליח לעשות שליח. ושני טעמים מובאים להסבר הדבר: לפי אביי הטעם הוא שבכתיבת גט על ידי שליח יש מעט ביזיון, שכן הבעל חושף במינוי השליח שאינו יודע לכתוב גט. כיוון שכך, לא ניתן לעשות שליח לשליח, על מנת שביזיון הבעל לא יתפשט וייוודע לאנשים נוספים. לעומת זאת, במסירת גט על ידי שליח אין ביזיון לבעל, ולכן ניתן לעשות שליח לשליח. רבא מציע טעם אחר להבדל שבין הסוגיות, ובכך מכניס אותנו לנושא בו אנו עוסקים. לשיטתו, ההבדל הוא שכתיבת גט "מילי נינהו, ומילי לא מימסרן לשליח", לעומת מסירת גט שזוהי שליחות שניתנת להעברה לשליח נוסף.

הגמרא מציינת שהנפקא מינא בין שתי השיטות תהיה בשליח מתנה, בהתאמה למחלוקת רב ושמואל. רב אמר שמתנה אינה כגט, ושמואל סבר שמתנה הרי היא כגט. לפי הטעם של אביי, ניתן למנות שליח משנה לשליח מתנה, מפני שהשטר צריך להיכתב על ידי מקבל המתנה, ואין חשש לביזיון נותן המתנה. אך לפי הטעם של רבא גם במתנה לא ניתן לעשות שליח לשליח, מפני שגם היא "מילי", ולא ניתן למסור אותה הלאה.

נמצאנו למדים מתוך המקורות הללו, שהכלל מלמ"ל מצמצם את דין שליחות בשני תחומים - בענייני אישות, ובענייני ממונות. יש ליתן את הדעת על כך שהכלל הזה לכאורה סותר את דברי הברייתא ש"שליח עושה שליח" ללא הגבלה. מתוך כך מוטל עלינו לברר מה הם הגדרים המאפשרים והמונעים לעשות שליח לשליח. כמו כן יש להבין את פירוש הכלל באופן כללי, ואת משמעות המושג "מילי" בפרט. נעיין בשיטות הפרשנים השונים בביאור השאלות הללו.

ב. משמעות הכלל

ר' משה בן שלמה הכהן

הראשון מבין הראשונים המצויים בידינו שהציע גדר לחלוקה שבין שליחויות שבהן חל הכלל מלמ"ל לבין כאלה שאינו חל בהן, הוא ר' משה בן שלמה הכהן, רבו של ר' ברוך ממגנצא, שדבריו הובאו בדברי המרדכי (גיטין פרק ו' רמז תכ). ר' משה הכהן מבדיל בין שני סוגי שליחויות. הסוג הראשון היא שליחות לגמר דבר, כלומר, שליח הנשלח לבצע פעולה שתיצור מצב משפטי הלכתי חדש; הסוג השני היא שליחות לפעולה מכשירה, שביצועה לא תיצור מצב משפטי חדש, אלא רק תכין לקראתו. שליחות מהסוג הראשון ניתן להעביר הלאה, כגון שליחות לקבלת גט המסיימת את קשר הנישואין שבין האיש והאישה. לעומת זאת, שליחות מהסוג השני לא ניתן להעביר לשליח אחר, כגון שליחות לכתובת הגט או לכתובת שטר מתנה, שהכתובה עצמה אינה יוצרת מצב משפטי חדש, אלא רק בהצטרף עמה מסירת השטר. לפי השיטה הזו, רוב השליחויות הנעשות בעולם יכולות להיות מועברות לשליחות משנה, שהרי בדרך כלל שליחות יוצרת שינוי משפטי בלי צורך בפעולה נוספת.

למעשה, זוהי השיטה המצמצמת ביותר את הכלל מלמ"ל, ומשאירה מרווח גדול למסירת שליחויות לשליח משנה. שיטה זו נוחה מאד, מפני שהיא מצמצמת את הסתירה ביחס למשנה האומרת בסתם "שליח עושה שליח". לאור שיטה זו מתברר שהמשנה אמרה כלל כללי, שבדרך כלל מתקיים, ואילו דברי ר' יוסי "מילי לא מימסרן לשליח" שייכים לתחום צר ולא פוגעים באופן מהותי בכלל המובא במשנה.

עוד נעיר, כי אף שנציג שיטות נוספות בהמשך, נראה לומר כי הן מקבלות את העיקרון העומד ביסוד שיטת ר' משה הכהן המחלק בין פעולות גמר לפעולות הכשר. כלומר, כל הראשונים יסכימו שעל מנת לאפשר מעבר שליחות, עליה להיות שליחות לפעולה היוצרת מצב משפטי חדש. אמנם, יתברר שלשיטות הראשונים דלקמן תנאי זה הינו הכרחי אך לא מספיק, ועל גביו הוסיפו תנאים נוספים המצמצמים עוד יותר את הכלל "שליח עושה שליח".

"יש מפרשים" שבמרדכי

כתב המרדכי (גיטין שם): "וי"מ דקבלת גירושין הגט או קדושין הוי מעשה גמור". לפי הגישה הזאת נראה לומר שיש לחלק בין שליחויות הכוללות דיבורים בעלמא בין המשלח לשליח, לבין שליחויות שיש בהן מעשה ממשי של מסירת חפץ. זה אמנם לא כתוב במפורש בדברי המרדכי הללו, אבל זו בהחלט שיטה קיימת המובאת

בדברי הקדוש מראדוש המוזכר להלן, והנדחית על ידו. לפי שיטה זו, לא רק שליחות לכתובת גט או שטר מתנה תהיה מוגדרת כ"מילי", אלא גם שליחות לקבלת גט תהיה "מילי", כיוון שעיקר השליחות נעשית בדיבור שבין האישה לשליח, ובמסירת הנחיות, מבלי שהיא מוסרת בידו חפץ כלשהו. זאת בניגוד לשיטה הקודמת, לפיה שליחות לקבלת גט לא נחשבת "מילי", והיא ניתנת להעברה לשליח נוסף, מתוך כך שמעשה קבלת הגט מחיל מציאות משפטית חדשה.

נראה שגם רש"י (גיטין כט, א ד"ה "רבא אמר") הלך בשיטה זו, ושכך יש להבין את דבריו "אין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים לאחר, אבל גט דאית ביה מששא חוזר ונמסר". דהיינו, במקום שיש חפץ ממשי שמתקבל מאת המשלח, אין הדבר מוגדר כ"מילי". למעשה, רוב הראשונים נוקטים בשיטת זו, וביניהם ניתן למנות את הר"ן והרא"ה (דף לג, א בדפי הרי"ף) והרמב"ן (בחידישו לגיטין סו, ד"ה "ומי").

הקדוש מראדוש

ר' שלמה ב"ר יהודה מראדוש (הובא במרדכי קידושין פ"ב, רמז תקה) מחלק בין השליחויות באופן אחר. הוא מבדיל בין שליחויות שביצוען תלוי בהסכמה ובהתרצות של הצד שכלפיו מיועדת השליחות, לבין שליחויות שאינן תלויות בכך. כך הסביר שבמסירת גט ניתן להעביר את השליחות מפני שלא עלולים להיות מחסומים לדבר, מאחר שהאישה מתגרשת בעל כורחה. ממילא, כששליח הבעל מקבל את הגט, אנו רואים את האישה כמגורשת כבר, אלא שנותר המעשה הטכני של מסירת הגט בפועל לאשה. מה שאין כן בקידושין, התלויים בהסכמת האישה. בשליחויות מעין אלה, לשליח יש תפקיד, המעשה עוד לא נעשה, ואת הכח שקיבל השליח לא ניתן להעביר הלאה.

ניתן להעמיד את שיטת הקדוש מראדוש ביחס לשיטת ה"יש מפרשים" הנזכרת לעיל בשני אופנים. באופן פשוט אפשר לומר ששיטה זו עצמאית ואיננה דורשת העברת חפץ פיזי כתנאי לאפשרות למסור שליחות לשליח משנה, תנאי שנוסף בשיטת ה"יש מפרשים". באופן אחר ניתן להסביר שהקדוש מראדוש למעשה לא חולק על השיטה הקודמת לחלוטין, אלא לא מסתפק בה, ובונה את שיטתו על גביה. כפי שאמרנו בסוף השיטה הראשונה, גם כאן נאמר שהתנאי שהוסיפו ה"יש מפרשים" הכרחי אך לא מספיק. לפי זה הקדוש מראדוש הוא כבר קומה שלישית, ובא על גבי דברי ה"יש מפרשים" שבאו על גבי דברי ר' משה הכהן. ר' משה הכהן חילק בין שליחויות שגומרות את הפעולה ויוצרות מצב משפטי חדש, לבין פעולות

ביניים המכשירות את השינוי; על כך הוסיפו הי"מ וקבעו שהשליחות צריכה להיות יותר מהנחיות ודברים בעלמא, ובכך צמצמו עוד יותר את הכלל ש"שליח עושה שליח". ובא הקדוש מראדוש והוסיף תנאי שלישי, והוא שהשליחות ניתנת להיות מועברת רק אם לקיום המעשה אין תלות בצד השני. שיטה זו מצמצמת מאד את הכלל של "שליח עושה שליח" כמעט רק לשליח הולכה של בעל, אשר בו מתקיימים כל התנאים הללו. ניתן להיות סלחניים לכך, בהתחשב במקור לכלל הזה, שנכתב במשנה העוסקת בגיטין.

תוספות ר"ד

את דבריו בונה התור"ד (קידושין מא, א) על גבי שתי שיטות קודמות - גם על גבי השיטה הראשונה של ר' משה הכהן, הדורש שתהיה פעולת גמר, וגם על גבי הקומה השנייה של הי"מ הדורשים שיהיה מעשה ולא רק דיבור בעלמא, ומוסיף קומה שלישית, שונה מהקומה השלישית של הקדוש מראדוש. התנאי שמוסיף התור"ד הוא שעל החפץ להיות חפץ שבו עצמו מותנית האפשרות לקיים את מעשה השליחות, אבל אם החפץ שבו תיעשה הפעולה איננו הכרחי לביצוע השליחות, וניתן להמירו בחפץ אחר - עדיין אין זו נחשבת שליחות "חפצית", אלא עיקרה דברים. כך חילק בתוך שלוחי גיטין בין שליח הולכה, היכול לעשות שליח משנה היות שבידיו גט שכתב הבעל והוא ורק הוא יכול להחיל את הגירושין, לבין שליח הקבלה של האישה שאינו יכול לעשות שליח משנה, מפני שכל כוחו נובע מדיבור האישה. ולמעלה מזה, בדבריו מונע התור"ד משליח האיש המקדש לעשות שליח משנה, הואיל ועל אף שבידיו חפץ שניתן לו על ידי הבעל המשלח - כסף הקידושין, אבל החפץ הזה איננו הכרחי לביצוע השליחות, מפני שהשליח יכול לקדש את האישה למשלחו אף בממונו שלו. בין שיטה זו לשיטה הקודמת, ניצבת כנפקא מינה שליחות למסירת שטר קידושין. לפי חלוקת התור"ד, השליח רשאי לעשות שליח משנה, מפני שהשטר הזה הוא דווקאי בפעולת הקידושין. לעומת זאת, לפי שיטת הקדוש מראדוש השליח אינו רשאי לעשות שליח משנה, שכן השליחות תלויה בהסכמת האישה.

כקודמו, גם הפירוש הזה מצמצם מאד את דין "שליח עושה שליח", שכן בדרך כלל שליחות היצרת חלות משפטית אינה כרוכה בחפץ מסוים.

המהרי"ט

את דברי המהרי"ט (ר' יוסף טארני, שו"ת מהרי"ט ח"א, סי' קכז) ניתן לראות כשיטה חמישית, אך היא שונה לחלוטין מכל השיטות שפגשנו עד עתה בדברי

רבותינו הראשונים. המהרי"ט סבר שמשמעות הכלל מלמ"ל היא שלא ניתן למנות שליח לומר דבר מה. רעיון זה מתיישב היטב עם לשון הכלל, "מילי לא ממסיר לשליח", מילים לא נמסרות לשליח. לפי דבריו מתחדש דבר נוסף והוא שהכלל נאמר לא רק ביחס למסירת שליחות משליח ראשון לשליח שני, אלא על האפשרות למנות שליח בכלל, אף בין המשלח לשליח הראשון. מתוך דבריו עולה כי לא ניתן לשלוח שליח להקדיש משהו לגבוה, שכן זו פעולה שנעשית בדרך כלל בדיבור.

כאמור, שיטת המהרי"ט מתיישבת היטב עם פשט לשון הגמרא. אמנם לפי הראשונים לשון הכלל "לא ממסרי לשליח" אינה ברורה. לכאורה, כשנאמר "לשליח" הכוונה היא שאי אפשר למסור דברים לשליח בכלל, ואף לא לשליח ראשון. לפי הראשונים נראה שהיה צריך להכתב "משליח", כלומר שלא ניתן להעביר שליחות משליח לשליח, כפי שהסבירו הם את הכלל. אלא שיש להסביר ולומר שכשאדם שולח שליח, הדבר מתחלק לשני חלקים: ישנה השליחות עצמה, הפעולה המוטלת על השליח לבצע, וישנו דבר נוסף המתלווה לשליחות והוא הכוח למנות שליח אחר. לפיכך, משמעות לשון הכלל היא שישנן שליחויות שבהן כוח המינוי הזה, המכונה "מילי", לא נמסר לשליח הראשון.

ג. בירורים במונח "מילי"

משמעותו המילולית של המונח "מילי"

לאחר שביררנו לכל אחד מהפרשנים הנ"ל מה משמעות הכלל בפועל, איזו שליחות ניתן להעביר לשליח משנה ואיזו לא, יש לברר עוד מה משמעותו המילולית של המונח "מילי".

באופן פשוט התרגום של המושג מילי הוא "מילים", ולאור פשט זה ביאר המהרי"ט את הכלל מלמ"ל כמדבר על שליחות שתוכנה הוא מסירת דברים שבעל פה. באופן אחר ניתן להסביר ש"מילי" הוא מונח מושאל לדבר קליל שאינו בר קיימות ממשית, וכפי שמילים מתפזרות בחלל העולם. כך הבינו הראשונים ר' משה הכהן, הקדוש מראדוש, הי"מ והתורי"ד, כל אחד לפי דרכו הנ"ל.

משמעותו המהותית של המונח "מילי"

עוד יש לברר על מה מוסב המושג "מילי", איזו מהות עומדת מאחוריו אשר אינה מאפשרת העברת שליחות. את הפרשנים ניתן לחלק לשתי קבוצות, האחת תפסה את המושג "מילי" כמבטא את נשוא השליחות וייעודה, ואילו השנייה תפסה אותו כמבטא את טיב השליחות.

בקבוצה הראשונה נמצאים ר' משה הכהן והמהרי"ט. לפי ר' משה הכהן נשוא השליחות היא פעולה שאינה משמשת גמר דבר, אלא רק הכשר ומתוך כך לא ניתן להעבירה בשליחות. גם המהרי"ט דיבר על ייעוד השליחות, וקבע שכאשר נשוא השליחות היא דיבור בלבד, לא ניתן למנות שליח.

בקבוצה השנייה נמצאים הקדוש מראדוש, ה"ש מפרשים" שבמרדכי והתורי"ד. הקדוש מראדוש אומר שלא ניתן למנות שליח אם השליחות תלויה בהסכמת הצד השני; ה"מ, אומרים שלא ניתן למנות שליח אם במינוי השליחות לא היה מעשה גמור, שהוגדר על ידינו כקבלת חפץ; התורי"ד צמצם עוד יותר וקבע שעל החפץ להיות מהותי והכרחי למעשה השליחות. בלא התנאים שהציבו הראשונים הללו, השליחות לא ניתנת להעברה כיוון שזהו סימן לכך שטיב השליחות ירוד, וממילא לא ניתן להרחיב את השליחות הלאה.

ד. העמקה בשיטות הפרשנים

לעיל הוזכרו דברי רש"י בגטין (כט, א) בביאור הכלל: "אין בדברים כח להיות חוזרים ונמסרים". מתוך דברים אלו צומחת הבנת העומק העומדת ביסוד הבנות הפרשנים השונות לכלל מלמ"ל. לשם כך נדון במהות הכוח המצוי בידי השליח. בשליחות שלא ניתנת להעברה - בהתאם לכלל מלמ"ל - הכוח של המשלח, הניתן לו בעת מינויו, רדום, ויופעל רק בעת ביצוע מעשה השליחות המוטלת עליו, המקנה לו את השם "שליח". בקטע הזמן שבין שלב מינויו ועד לשלב ביצוע השליחות, אין שום משמעות מעשית לכך שמונה לתפקיד, ובעצם לא חל עליו שם "שליח". ממילא, אין לו את היכולת להעביר את כוח השליחות הלאה לשליח משנה. אך בשליחות שבהן כוח המשלח הניתן לשליח בעת מינויו ערני במידה מסוימת גם בקטע הזמן שקודם לביצוע מטלת השליחות, יוכל השליח למנות שליח משנה מכוחו הפעיל של המשלח.

כיצד אנו קובעים האם כוח השליחות פעיל? בהתאם להגדרת רמת השליחות. בהתקיים התנאים השונים הנדרשים על פי כל אחת מהשיטות שלמדנו, הופכת השליחות למשמעותית, ומאפשרת להחיל את השם "שליח" כבר מרגע מינוי השליח, ואף לפני ביצוע השליחות. שם "שליח" החל עליו ברציפות משעת המינוי, הוא סימן לכך שהכוח הניתן לו מעת המשלח ניתן להעברה אף לשליח משנה.

נמצא שלפי ר' משה הכהן מה שמחיל את השם "שליח" כבר בעת המינוי זו העובדה שהפעולה לשמה הוא נשלח היא פעולה של גמר מעשה המשנה את המצב המשפטי הנוכחי, וזוהי שליחות חזקה. לשיטת הקדוש מראדוש כאשר יש וודאות שהשליחות

יכולה להתקיים, הרי היא שליחות חזקה דיה כדי להחיל עליו שם "שליח" בעת המינוי; כאשר לא ברור שהצד השני יסכים, שם "שליח" עליו רק בעת ביצוע המשימה. לדעת הי"מ מסירת דבר ממשי לידי השליח הופכת את שליחותו לחזקה כזו ששם "שליח" חל עליו מעת מינויו. לדעת תורי"ד מסירת דבר ממשי אשר נחוץ בהכרח לביצוע השליחות מחילה עליו שם "שליח" כבר בעת המינוי. לפי המהרי"ט, בעל השיטה הקיצונית ביותר, הסובר שהכלל עוסק בשליחות להעברת מילים, אין בשליחות שום ממשות מספקת כדי שתיתפס בה שם "שליח", עד גמר המעשה ממש.

ה. ההלכה בסוגית מילי לא ממסרי לשליח

לאחר שהצגנו את כל השיטות בהבנת משמעות הכלל, והפכנו בכל המשמעויות האפשריות העולות מלשונו, נותר לברר מה מסוגיה זו נותר להלכה למעשה. נבחן לאור ספרי הפסיקה אילו מן השיטות נתקבלו ואילו נדחו לגמרי. בגיטין יש סוגי שליחות שונים. שליח הולכה, המוליך את הגט מידי הבעל לידי האישה, והוא בוודאי עושה שליח כמופיע במקומות שונים. אמנם לגבי שליח קבלה, המקבל את הגט מידי הבעל בשליחות האישה, פסק המחבר (אבן העזר קמא, מג) שאינו יכול למנות שליח. והנה, בקבלת הגט הגומרת את הגירושין עוד לפני שהגט יועבר משליח הקבלה לאישה, יש שינוי משפטי הלכתי, ובכל זאת לא ניתן למנות שליח. נמצאנו למדים שדעת ר' משה הכהן נדחתה מהלכה. כאשר בא ה"בית שמואל" לבאר את המושג "מילי" המופיע בדברי המחבר, הוא מבאר זאת על פי דרכם של היש מפרשים" בסוגיה: "כיון דאינו מוסר לו שום דבר, משום הכי הוי מילין".¹

1 בדבריו מוסיף הב"ש את המושג "שליח הבאה", הממונה על ידי האישה ואשר אינו מחיל את הגירושין בקבלתו את הגט, אלא רק בהבאתו את הגט לידי האישה. ובעניינו כתב שלעומת שליח קבלה: "שליח הולכה מוסר לו הגט, ושליח הבאה שלה לא הוי מילין כיון דעיקר שליחות נגמר בעת שנותן הגט ליד השליח". בעניין שליח הבאה המוזכר בב"מ עו, א ישנה מחלוקת בין רש"י (שם, ד"ה ה"ג הבא לי גיטי) לרמב"ם (הל' גירושין ו, ה-ו). הגמרא עוסקת באישה שאמרה לשליח לך לבעלי ותאמר לו שיתן לך את הגט, ואני אהיה מגורשת כשתביאהו לידי. רש"י סובר ששליח הבאה זה בעצם שליח הולכה של הבעל. ואם כך, לשיטתו יש רק שני סוגי שליחים בגיטין - שליח קבלה ושליח הולכה, המתפצל לשניים; שליח הולכה הממונה על ידי הבעל, ושליח הולכה הממונה על ידי האישה, המכונה שליח הבאה. כשהגט מגיע ליד השליח הזה אנחנו רואים את הדבר כגמור, אלא שנותר העניין הטכני של ההגעה לידי האישה, שהינו רק עניין של זמן. אמנם הרמב"ם סובר שכל זמן שהגט לא הגיע לידה לא נגמר עיקר השליחות: "ואין האשה מתגרשת בגט ששלח הבעל או שהביא לה שליח הבאה עד שיגיע גט לידה". בעצם, לשיטתו יש שלושה סוגי שליחים, והוא משווה את שליח הבאה לשליח קבלה לעניין זה ששניהם שייכים לצד של האישה. היא מגורשת בעת קבלת הגט או על ידי שליח הקבלה או בקבלתה את הגט מידי שליח

בהלכות קידושין (שם לו, ה) כתב המחבר: "יש מי שאומר דשליח דקדושין אינו יכול למנות שליח, דמילי נינהו ולא ממסרי לשליח". ונחלקו המפרשים כשיטת מי היא דעה זו. לפי ה"חלקת מחוקק" השו"ע פסק בשיטת הקדוש מראדוש. ולפי ה"בית שמואל" פסק המחבר כשיטת ה"יש מפרשים". "הבית שמואל" מחלק בין שליח קבלה לשליח הולכה, ואף שחלוקה זו איננה עולה מתוך דברי המחבר במפורש, מבואר הדבר מתוך מיקום הלכה זו: סימן ל"ו בו נכתבו הדברים עוסק באישה, אשר השליח שלה הוא שליח קבלה ולא שליח הולכה, ולכן הוא אינו יכול למנות שליח תחתיו.

הרמ"א (שם לה, ו) הביא שתי שיטות. האחת: "אבל אם לא מסר לו הבעל קידושין, רק צוה אותו לקדשה בכל כסף שירצה, אין עושה שליח". זו היא שיטת ה"יש מפרשים" שאין השליחות יכולה להימסר לאחר אם המשלח לא נתן חפץ לשליח. לעומת זאת, תוספת התנאי של התורי"ד, הדורש חפץ משמעותי והכרחי, נשמטה. השיטה השנייה: "ויש אומרים דבכל ענין אין שליח ראשון עושה שליח שני", וב"חלקת מחוקק" (סקט"ז) כתב שזו דעת הקדוש מראדוש המחלק בין קידושין לגירושין, שבגירושין השליחות מתבצעת בעל כורחה של אישה, ואילו בקידושין ביצוע השליחות תלוי תמיד בהסכמת האישה, ולכן אי אפשר להעביר את השליחות כמבואר לעיל בדבריו.

נמצאנו למדים ששיטות ר' משה הכהן ותורי"ד לא נפסקו כלל להלכה. אמנם, אם שיטת הקדוש מראדוש אכן נתקבלה להלכה - הרי שבכל דיני התורה, למעט גירושין, אין מציאות של שליח העושה שליח, שהרי תמיד נדרשת דעת הצד השני! אלא שבנדע ביהודה (מהדורה תנינא אבה"ע סי' קיב) כתב שלמעשה לא נתקבלה שיטתו להלכה.